

7. Volnočasové aktivity

Následující kapitola hodnotí ty oblasti života mladé generace, které v pozitivním smyslu naplňují jejich volný čas a za které bylo možné získat statistické údaje (zejména ze zdrojů mimo ČSÚ). Je zřejmé, že volnočasové aktivity mladých nezahrnují jen dále hodnocené oblasti (činnost v rámci školních družin, klubů, návštěvy základních uměleckých škol, četbu knih, využívání výpočetní techniky či sportovní aktivity), ale řadu dalších, např. návštěvy kulturních zařízení a akcí, cestování a turistika či jiné společné aktivity v rodině. Jejich podrobné hodnocení však není předmětem této analýzy.

Školní družiny, školní kluby, střediska volného času

Školní družina je školské zařízení určené přednostně nejmladším žákům (1. až 5. třída), které slouží výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti v době mimo vyučování. Výhodou školních družin je jejich finanční dostupnost pro rodiče i pestrá nabídka zájmových činností ve známém prostředí pro děti. Počet školních družin zůstává v posledních letech stabilní, v kraji působilo v roce 2016/17 celkem 252 družin s více než 15 tisíci zapsanými účastníky (z toho 98 % tvořili žáci 1. stupně ZŠ).

Školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

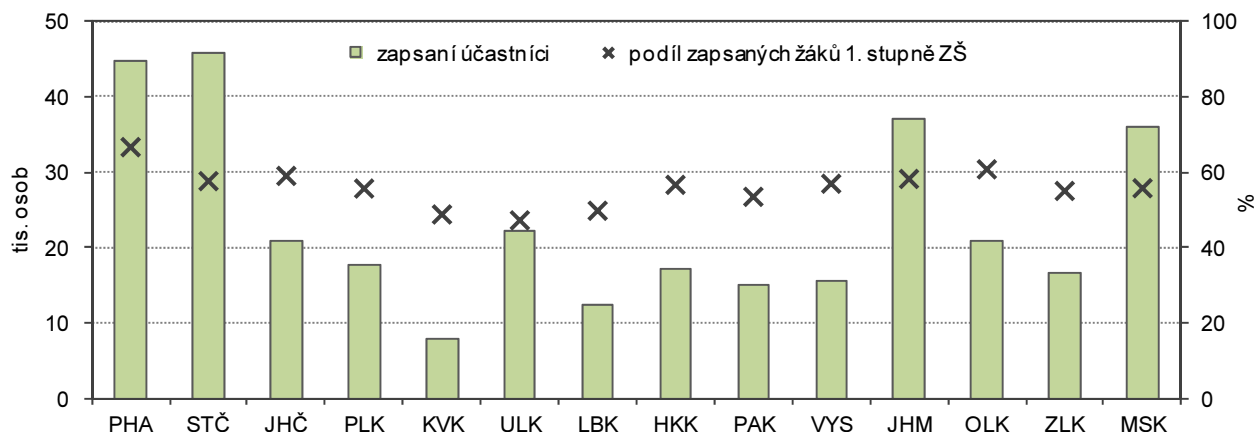
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Školní družiny	253	252	254	254	252	252	251	252	251	252
zapsaní účastníci ¹⁾	11 650	11 781	11 933	12 163	12 521	12 592	13 170	13 867	14 624	15 178
z 1. stupně ZŠ	11 499	11 612	11 771	11 972	12 312	12 357	12 944	13 660	14 416	14 906
z 2. stupně ZŠ	151	169	162	191	181	174	167	148	145	182
Školní kluby	12	12	13	13	13	12	12	12	12	12
zapsaní účastníci ¹⁾	539	600	699	751	732	702	614	634	657	630
z 1. stupně ZŠ	143	192	208	312	307	312	271	325	352	288
z 2. stupně ZŠ	396	408	491	439	425	390	343	309	305	342
Střediska volného času	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
zájmové útvary	1 104	1 066	1 055	1 033	1 094	1 102	1 170	1 211	1 336	1 381
přijetí účastníci	12 717	12 781	12 513	11 968	12 177	12 114	12 519	12 711	14 186	14 819
děti	1 346	1 478	1 436	1 348	1 460	1 550	1 571	1 682	1 650	1 513
žáci	10 010	10 127	9 911	9 513	9 727	9 629	10 036	10 303	11 558	12 201
studenti	306	249	266	288	211	167	140	88	133	53
táborová a pobytová činnost – akce	134	147	154	163	170	173	202	180	193	.
účastníci	3 774	4 053	3 987	4 487	4 429	4 558	5 557	5 108	5 544	.

¹⁾ od školního roku 2011/12 včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální

V souvislosti s demografickým vývojem počet žáků ve školních družinách v posledních letech neustále roste. Družinu navštěvuje přibližně polovina všech žáků 1. stupně ZŠ v kraji – 53,5 % ve školním roce 2016/17 představuje čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji s maximem 67 % v Praze a minimem 47 % v Ústeckém kraji (viz graf). Z celkového počtu zapsaných účastníků v družinách z 1. stupně ZŠ tvoří dvě třetiny žáci prvních a druhých tříd. Na 2. stupni ZŠ je podíl žáků v družinách pouze jednocentní.

Zapsaní účastníci ve školních družinách podle krajů ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Školní kluby jsou školská zařízení poskytující zájmové vzdělávání podle vlastního školního vzdělávacího programu na základě zájmů a potřeb jednotlivých žáků. Od školní družiny se klub liší především starším věkem účastníků a odlišnými formami činností. Činnost školních klubů je určena přednostně žákům 2. stupně základní školy, žákům nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia a odpovídajícím ročníkům osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Účastníkem může být i žák prvního stupně základní školy, který není přijat k pravidelné denní docházce do družiny.

V kraji působí stabilně 12 školních klubů s více než šesti sty účastníky. Až do školního roku 2015/16 postupně narůstal ve školních klubech podíl žáků 1. stupně ZŠ na 54 %, v roce 2016/17 se jejich zastoupení mezi všemi zapsanými účastníky klubů snížilo na 46 %.

Střediska volného času jsou školská zařízení, která nabízejí aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizují činnosti i pro dospělé či seniory. Střediska zpravidla vykonávají činnost po celý školní rok, a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování. Organizují pravidelné zájmové útvary pro stálou skupinu účastníků (tzv. kroužky), podílejí se na organizaci soutěží dětí a žáků, organizují kurzy a jiné vzdělávací akce, tábory, spontánní aktivity, otevřené kluby, výukové programy pro školy, adaptační programy v rámci prevence sociálně patologických jevů a řadu dalších činností. Zapojují se do různých regionálních, krajských, republikových i evropských projektů, organizují výměnné i zahraniční pobyty.

V Pardubickém kraji působí dlouhodobě 18 středisek volného času s více než tisíci zájmovými útvary. Počet zájmových útvarů v posledních šesti letech rostl, přičemž ve školním roce 2016/17 jich v kraji působilo 1 381 (nejvíce za posledních deset let). Zvyšoval se zároveň počet přijatých účastníků; nejvyšší nárůst byl zaznamenán v posledních dvou letech (na 14,8 tis. ve školním roce 2016/17). Děti, žáci a studenti se na celkovém počtu účastníků středisek volného času v kraji podílejí 93 %, což je oproti jiným krajům nadprůměrný podíl. Častější využívání středisek jinými účastníky než juniory je (v průměru za posledních deset let) typické např. v Praze, Zlínském či Ústeckém kraji.

Systém **mimoškolního vzdělávání** (školní družiny a kluby, střediska volného času, domy dětí a mládeže, jazykové či základní umělecké školy) hraje důležitou roli při individuálním rozvoji dětí a mládeže i v prevenci sociálně negativních jevů (závislosti, šikana na školách, sociální vyloučení).

Základní umělecké školy

Pravidelné navštěvování základních uměleckých škol (dříve lidových škol umění) má dlouholetou tradici. ZUŠ poskytují základy vzdělání v uměleckých oborech, přičemž mohou organizovat přípravné studium pro žáky od 5 let, základní studium I. stupně (7 roků) a II. stupně (4 roky) či studium pro dospělé (4 roky), které však není předmětem hodnocených statistik. Ve školním roce 2016/17 v kraji navštěvovalo 30 základních uměleckých škol v Pardubickém kraji více než 15 tisíc žáků. Jednalo se (dle dostupných údajů) o nejvyšší počet žáků za posledních 18 let. **V přepočtu na obyvatele** (celkem bez ohledu na věk i na osoby ve věku 6 až 18 let) se kraj počtem žáků ZUŠ dlouhodobě řadí **na přední místa** mezikrajského srovnání. V roce 2016/17 mu patřila třetí příčka za Zlínským a Karlovarským krajem. Na tisíc osob ve věku 6 až 18 let připadá v kraji přibližně 225 žáků ZUŠ, což je téměř o 40 žáků více než před deseti lety.

Základní umělecké školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	13 312	13 466	13 835	14 259	14 432	14 478	14 715	14 724	14 895	15 134
na 1 000 osob ve věku 6–18 let	186,6	192,9	203,4	215,0	222,7	226,5	229,0	226,1	225,2	225,4
z toho dívky (%)	73,1	73,4	72,8	71,2	70,5	70,6	69,7	69,5	69,2	70,0
v tom podle základních oborů (%):										
taneční	16,5	16,8	16,7	16,7	15,5	15,2	14,8	14,1	14,1	14,2
výtvarný	18,4	18,7	19,3	19,0	19,2	19,3	19,6	19,2	19,0	19,5
literárně-dramatický	3,4	3,0	2,7	2,3	2,6	2,9	3,2	3,2	3,4	3,4
hudební	61,7	61,4	61,3	62,0	62,7	62,6	62,4	63,5	63,5	62,9
Absolventi	900	967	962	959	966	985	1 042	1 052	963	.
z toho dívky (%)	77,7	75,7	74,1	72,7	75,5	73,3	74,8	70,6	72,5	.

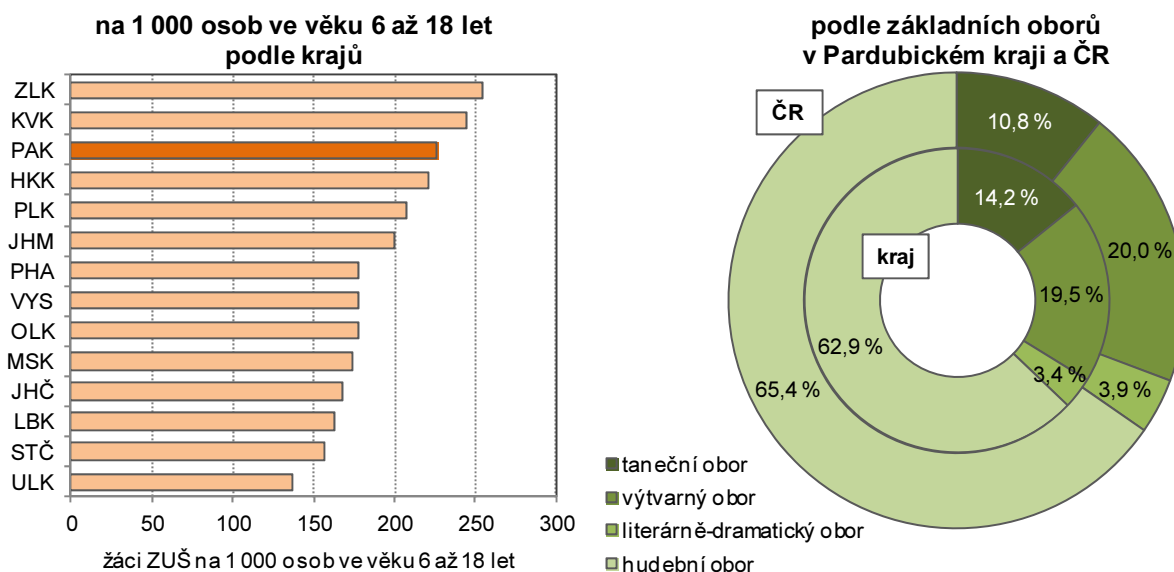
Oproti republikovému průměru v kraji v posledních letech zjišťujeme **nadprůměrné** zastoupení žáků v **tanečních oborech** (14 % v roce 2016/17, tj. o 3 procentní body nad průměrem ČR a zároveň třetí nejvyšší podíl po Jihomoravském a Královéhradeckém kraji). V ostatních oborech (hudebním, výtvarném i literárně-dramatickém) se kraj nachází pod republikovým podílem, v hudebních oborech se dokonce řadí

na třetí nejnižší místo (za Královéhradecký a Ústecký kraj) s necelými 63 % žáků. V čase se zastoupení žáků v tanečních oborech mírně snižuje ve prospěch ostatních oborů.

Žáci základních uměleckých škol ve školním roce 2016/17

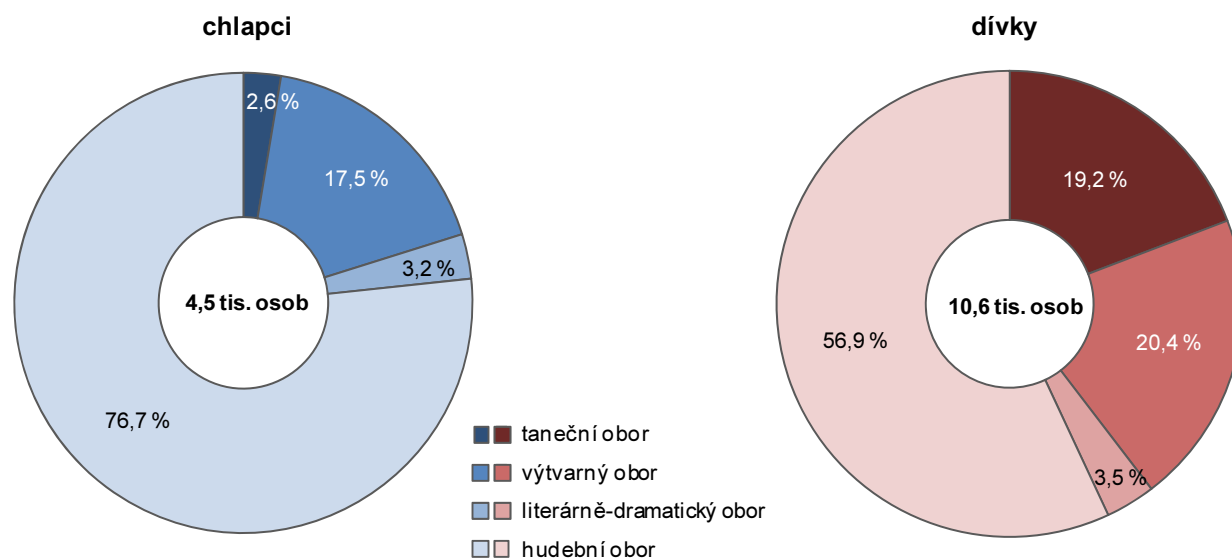
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Navštěvování ZUŠ preferují zejména dívky, které v kraji tvoří 70 % všech žáků těchto škol (0,5 procentního bodu nad průměrem ČR a zároveň o 3 procentní body méně než před deseti lety). Zřetelné **rozdíly podle pohlaví** jsou patrné ve struktuře žáků dle základních oborů vyučovaných na ZUŠ. Zatímco mezi chlapci mají jednoznačnou převahu hudební obory (více než ze tří čtvrtin), mezi děvčaty je skladba oborů pestřejší a častěji oproti chlapcům preferují zejména taneční obory (téměř pětina dívek oproti necelým 3 % chlapců).

Žáci základních uměleckých škol podle pohlaví a základních oborů v Pardubickém kraji ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Mezi **absolventy** základních uměleckých škol se v kraji každoročně zařadí v průměru necelá tisícovka žáků, z toho téměř tři čtvrtiny tvoří dívky. Dlouhodobě nejvyšší zastoupení chlapců mezi absolventy je typické pro Hlavní město Prahu, které jim nabízí široké spektrum oborů. Pardubický kraj se podílem chlapců mezi absolventy ZUŠ řadí doprostřed mezikrajského žebříčku. Rozvíjení dovedností v uměleckých oborech se mladí lidé často věnují také v rámci činností školních družin, kroužků při kulturních zařízeních, v rámci přípravy školních akademií či v rodině, kde se obvykle vztah k těmto aktivitám dědí z generace na generaci.

Využívání informačních technologií

Zdrojem dat o využívání informačních technologií je **Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci (VŠIT)**, které ČSÚ provádí každoročně ve 2. čtvrtletí daného roku formou osobního interview, a to na výběrovém vzorku cca 10 tis. jednotlivců v celé ČR ve věku 16 a více let. Výsledky jsou pak dopočteny na celou populaci. Data za kraje (a pro srovnání s nimi i za ČR) jsou počítána jako tříletý klouzavý průměr, jelikož velikost výběrového souboru šetření VŠIT neumožňuje publikovat dostatečně reprezentativní údaje v členění podle krajů, tj. např. za rok 2015 je údaj v krajském členění vypočítán jako vážený aritmetický průměr z dat za roky 2014, 2015 a 2016.

Za **uživatele internetu** je považován jednatel, který použil internet alespoň jednou v posledních 3 měsících. Použití internetu pak představuje jakoukoliv aktivní činnost na internetu, např. prohlížení webových stránek, stahování souborů, používání e-mailu, z jakéhokoliv místa (domácnost, škola, práce atd.), pro jakýkoliv účel (soukromý, pracovní atd.), a to jak na počítačích (i přenosných), tak na mobilních telefonech, smartphonech, herních konzolích atd.

Využívání internetu jednotlivci v letech 2011 až 2015¹⁾

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

v %

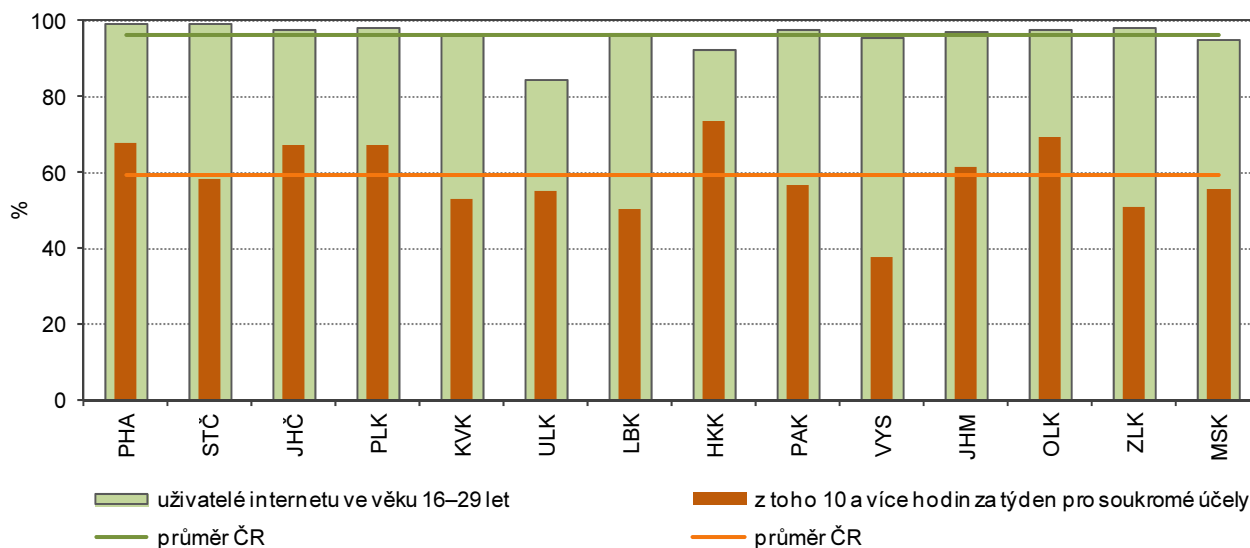
	Podíl z počtu osob ve věku 16 a více let					Podíl z počtu osob ve věku 16–29 let				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Uživatelé internetu	65,0	65,0	73,6	75,2	76,8	91,6	95,5	97,4	98,9	97,7
Internet v mobilním telefonu	.	.	16,0	21,6	27,3	.	.	41,5	55,8	65,0
Účast v sociálních sítích	16,5	24,4	27,6	28,4	31,5	50,3	68,5	72,0	76,4	77,8
Internetové bankovníctví	23,4	31,6	36,7	45,0	52,4	29,6	39,1	43,6	52,2	61,0
Nakupování na internetu	15,2	19,8	22,9	24,4	25,5	27,5	34,2	37,0	39,6	39,4
Hraní počítačových her	.	.	12,2	12,0	14,0	.	.	33,3	33,1	40,6

¹⁾ vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. údaj za rok 2015 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2014, 2015 a 2016 období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

Využívání informačních technologií se v návaznosti na jejich rychlý rozvoj stalo důležitou součástí výuky ve školách i často vyhledávanou náplní volného času juniorů. Jestliže **internet** v roce 2015 v kraji **využívalo** 77 % osob šestnáctiletých a starších (5. nejvyšší podíl mezi kraji), mezi juniory ve věku 16 až 29 let byl tento podíl téměř 98% (6. nejvyšší v mezikrajském srovnání s maximem ve Středočeském kraji a minimem v Ústeckém kraji). Více než polovina uživatelů internetu v juniorském věku v kraji tráví na webu pro soukromé účely více než 10 hodin týdně (8. nejvyšší podíl mezi kraji při maximální hodnotě v sousedním Královéhradeckém kraji a nejnižší hodnotě v Kraji Vysočina).

Uživatelé internetu podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

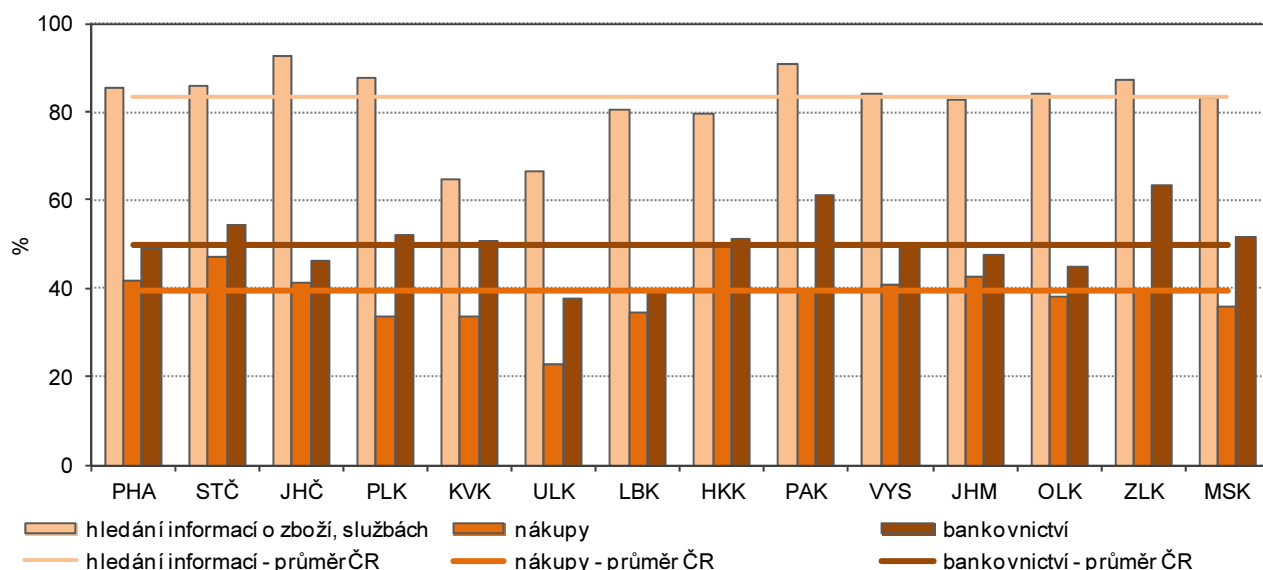

Internet je stále častěji využíván **v mobilním telefonu**, a to mezi nejmladší, střední i nejstarší generací. V roce 2015 využívalo internet v mobilu 65 % osob ve věku 16 až 29 let v kraji (5. nejnižší podíl v mezikrajském srovnání s maximem 88 % v Praze), přitom v roce 2013 byl tento podíl pouze 41%. V celé populaci 16letých a starších vzrostl v uvedeném období podíl uživatelů internetu v mobilu ze 16 % na 27 %.

Využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro vyhledávání informací, nákupy a internetové bankovníctví podle krajů v roce 2015 (třiletý průměr)

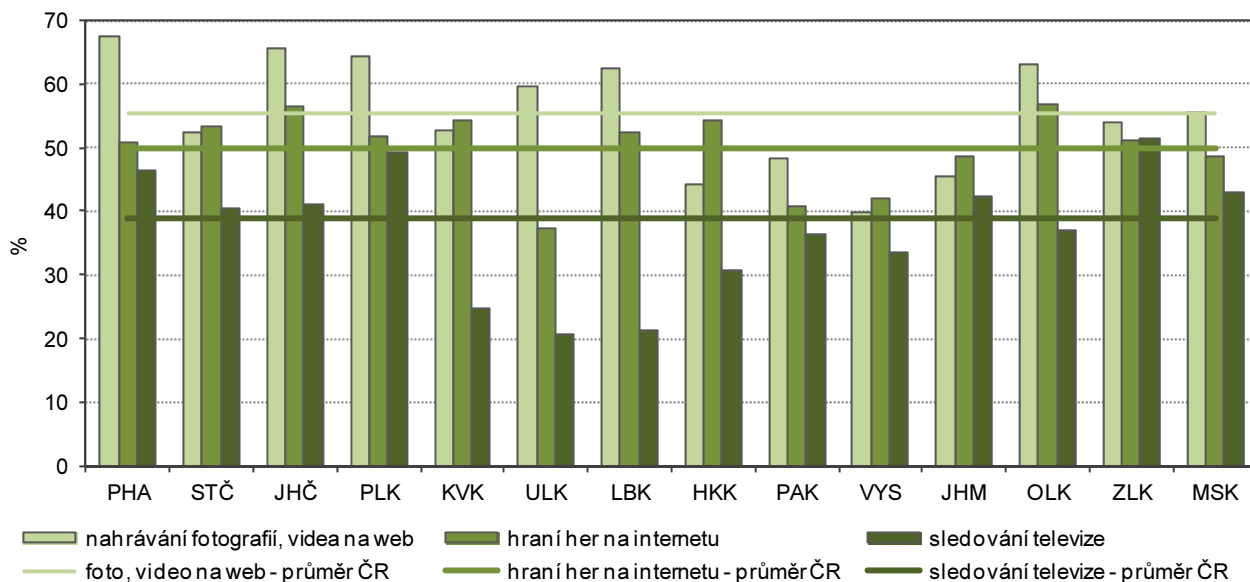
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Mezi juniory jsou nejčastěji zastoupeni ti, kteří využívají internet k vyhledávání informací o zboží a službách (v kraji z 91 %, což je zároveň 2. nejvyšší podíl mezi kraji). Velmi častá je též účast v sociálních sítích (78% podíl juniorů v kraji představuje 3. nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání). Dvě třetiny osob ve věku 16 až 29 let v kraji vyhledávají na webu informace o cestování (4. nejvyšší mezikrajský podíl). **Nadprůměrně** jsou v kraji mezi juniory zastoupeni i ti, kteří využívají **internetové bankovníctví** (z 61 %, což je 2. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání). Přes internet nakupuje 39 % juniorů v kraji (stejně jako v celé ČR).

Využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro nahrávání fotografií a videa na web, hraní her a sledování televize podle krajů v roce 2015 (třiletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Častou aktivitou mladých je telefonování přes internet (54% podíl je mírně pod průměrem ČR). Nahrávání fotografií, videí nebo jiného obsahu na webové stránky určené ke sdílení využívá 48 % juniorů v kraji (4. nejvyšší podíl mezi kraji). Ve srovnání s jinými věkovými kategoriemi se junioři **mnohem častěji** věnují internetovému **hraní her** (41 % v kraji oproti necelým 3 % v populaci 55letých a starších); v kraji je však jejich podíl 2. nejvyšší za Ústeckým krajem. Sledování televize na internetu v kraji se podle VŠIT věnuje 36 % osob ve věku 16 až 29 let (podíl mírně pod průměrem ČR). U mladé generace je přitom v oblibě sledování internetových televizí, které nemají svůj protějšek v klasickém televizním vysílání, ale fungují pouze on-line.

Informační a komunikační technologie mohou přinášet nejen poučení a zábavu, ale také **rizika** spojená s jejich zneužíváním (pronásledování a obtěžování oběti – cyberstalking). Zejména mezi dětmi a mládeží je v souvislosti s tím důležitá prevence, šíření osvěty i komunikace v rodině.

Četba knih

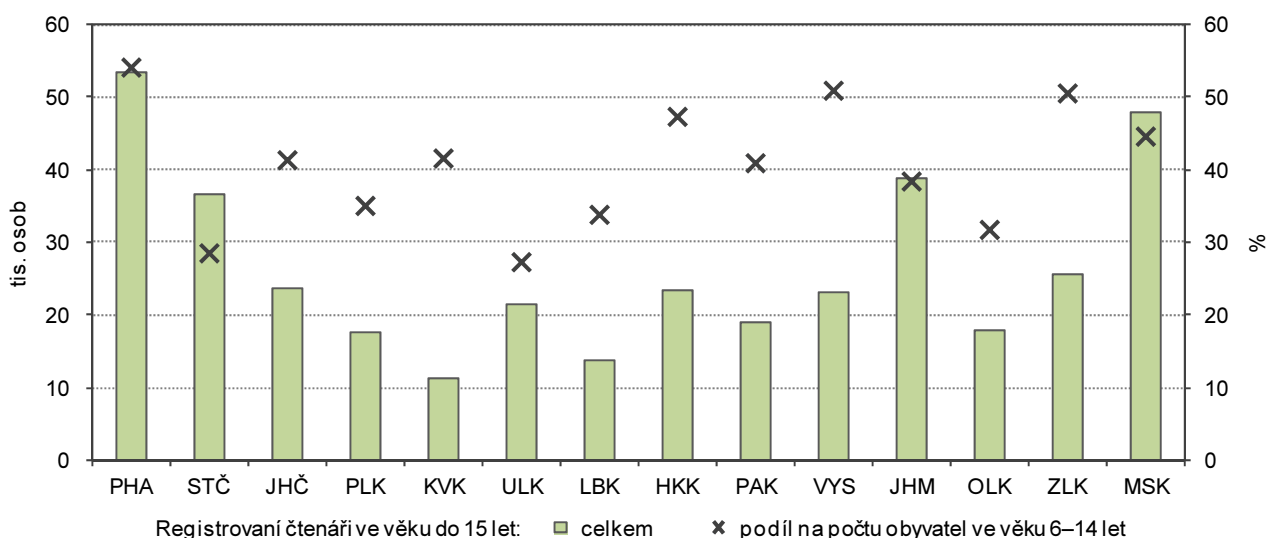
Četba knih patří k aktivitám mládeže nejen ve spojitosti s výukou (povinná školní četba), ale řadí se rovněž k vyhledávaným volnočasovým činnostem. Zaměření četby má široké spektrum a je podmíněno věkem (od obrázkových knih pro nejmenší až po odbornou literaturu); junioři v teenagerovském věku v posledních letech často vyhledávají žánr fantasy s nadpřirozenými prvky, případně vědeckofantastickou literaturu.

Čtenáři mají zájem nejen o klasické tištěné knihy, ale s rozvojem informačních technologií se rovněž rozšiřují možnosti **četby e-knih**. Podle výzkumu Internetoví Češi jako čtenáři 2016, který provedla společnost Nielsen Admosphere ve spolupráci s Národní knihovnou na vzorku pěti set respondentů starších 15 let v celé ČR, více než třetina čtenářů čte knihy v elektronické podobě. Zcela se vzdát klasických tištěných knih by však dokázalo jen 13 % dotázaných. K četbě elektronických knih Češi nejčastěji používají stolní PC nebo notebook, následuje smartphon, tablet a poté čtečka elektronických knih. Z hlediska věku čtou knihy v elektronické podobě v ČR nejvíce mladí lidé do 24 let (57 %). Platí také, že s rostoucím vzděláním respondentů se zvyšuje pravděpodobnost, že budou číst elektronické knihy.

Junioři rovněž tvoří významnou skupinu mezi registrovanými **čtenáři ve veřejných knihovnách**. V roce 2015 (poslední dostupné údaje) působilo v Pardubickém kraji 394 knihoven a 27 poboček vč. pojízdných knihoven s celkovým počtem 69 tis. registrovaných čtenářů. Na všech registrovaných čtenářích v kraji se osoby do 15 let podílely 27 % (hodnota uprostřed mezi kraji) s maximem 31 % v Kraji Vysočina. Pokud vydělíme počet čtenářů do 15 let s osobami ve věku 6 až 14 let (viz též graf), pak se Pardubický kraj 41 % řadí v mezikrajském srovnání na 8. místo (při více než polovičním podílu v Hlavním městě Praze, Kraji Vysočina a Zlínském kraji).

Registrovaní čtenáři veřejných knihoven ve věku do 15 let podle krajů v roce 2015

Pramen: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

V posledních letech počty registrovaných čtenářů v knihovnách klesají (hodnoceno bez ohledu na jejich věk), návštěvnost knihoven však postupně roste. **Knihovny postupně rozšiřují své aktivity**, často nabízejí bezplatný internet, půjčují případně i elektronické čtečky knih, snaží se přilákat čtenáře pořádáním dalších besed a přednášek, pořádají tvořivé dílny či výstavy. Nejen mladí tak mají možnost smysluplně využít svůj volný čas návštěvou v knihovně.

Sport

Rozvíjení pohybových aktivit je důležitou náplní školní i mimoškolní činnosti dětí a mládeže. Zejména s ohledem na rychlý rozvoj výpočetní techniky se mění způsoby trávení volného času mladé generace a **podpora sportovních aktivit** a zdravého životního stylu mladé generace na různých úrovních včetně rodiny se stává stále důležitější.

V rámci mimoškolních institucí se mohou mladí zabývat sportovními aktivitami např. ve školních družinách a klubech, domovech mládeže, základních uměleckých školách i v tělovýchovných a sportovních organizacích. V úvahu je třeba vzít často rozdílné možnosti pro vykonávání pohybových aktivit dětí a mládeže v závislosti na **velikosti obce**, ve které bydlí. Z menších obcí bývá problematická dopravní dostupnost do větších center nabízejících širší možnosti pro sportovní aktivity včetně možností specializace,

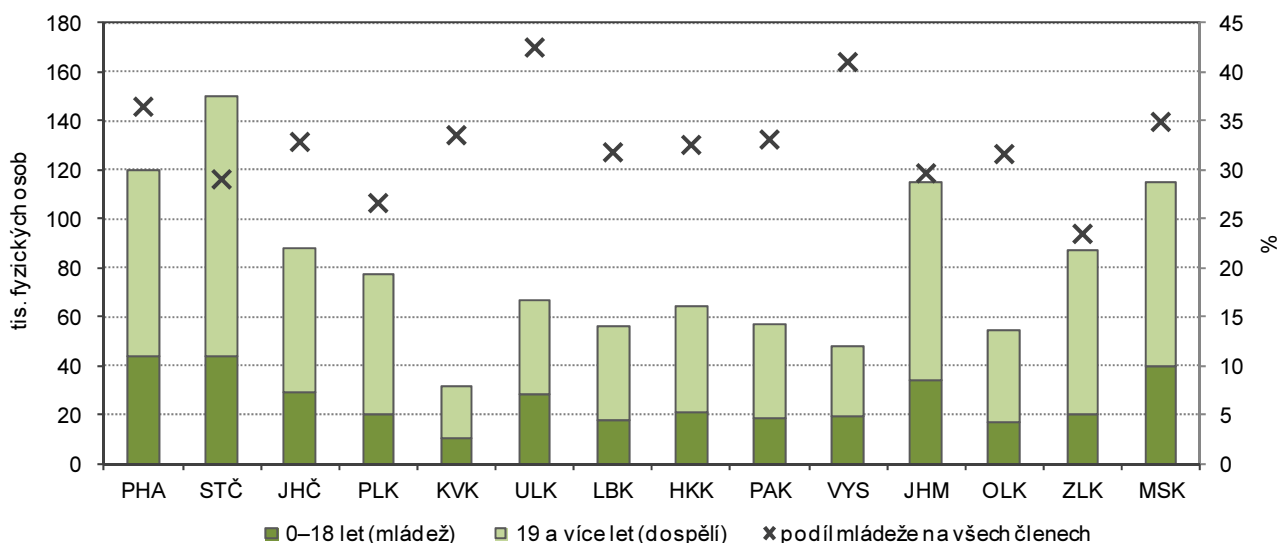

v úvahu je třeba brát rovněž otázku bezpečnosti a finanční možnosti rodiny. Na venkově je zato více možností pro sportování ve volné přírodě (turistika, koupání, bruslení). Na organizaci sportovních aktivit mladých se zde často podílejí i dobrovolníci z řad místních obyvatel, spolky (např. hasiči).

Pro bližší pohled na zapojení mládeže do sportovních aktivit lze využít statistiky **České unie sportu (ČUS)**, která vznikla v roce 2013 transformací z původního Českého svazu tělesné výchovy (ČSTV). V ČUS jsou **dobrovolně sdruženy** národní sportovní svazy, sportovní kluby a tělovýchovné jednoty. Členskou základnu ČUS ke konci roku 2016 v ČR tvořilo 1,1 mil. osob (z toho 27,4 % žen), přičemž Pardubický kraj se 57 tisíci členy v 805 oddílech řadil v mezikrajském srovnání na 10. místo (po přepočtu na tis. obyvatel na místo sedmé s maximem ve Zlínském a minimem v Ústeckém kraji). Mládež do 18 let je mezi členy ČUS v kraji zastoupena jednou třetinou, což představuje 6. nejvyšší podíl mezi kraji při nejvyšším podílu v Ústeckém a nejnižším ve Zlínském kraji.

Členská základna České unie sportu podle věku a krajů k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

Nejpočetnější členská základna ve skupině osob do 18 let v kraji je v oddílech zaměřených na fotbal (téměř 5 tis. členů), s odstupem následuje atletika (1,4 tis. členů), sport pro všechny (blíže viz Česká asociace Sport pro všechny), tenis a lední hokej. Z vyjmenovaných sportovních odvětví se kraj oproti republikové členské základně mládeže vyznačuje nadprůměrným zastoupením především **tenisu a ledního hokeje**. Rozdílné preference při výběru sportovních odvětví podle pohlaví a věku jsou patrné z tabulky i následujícího grafu.

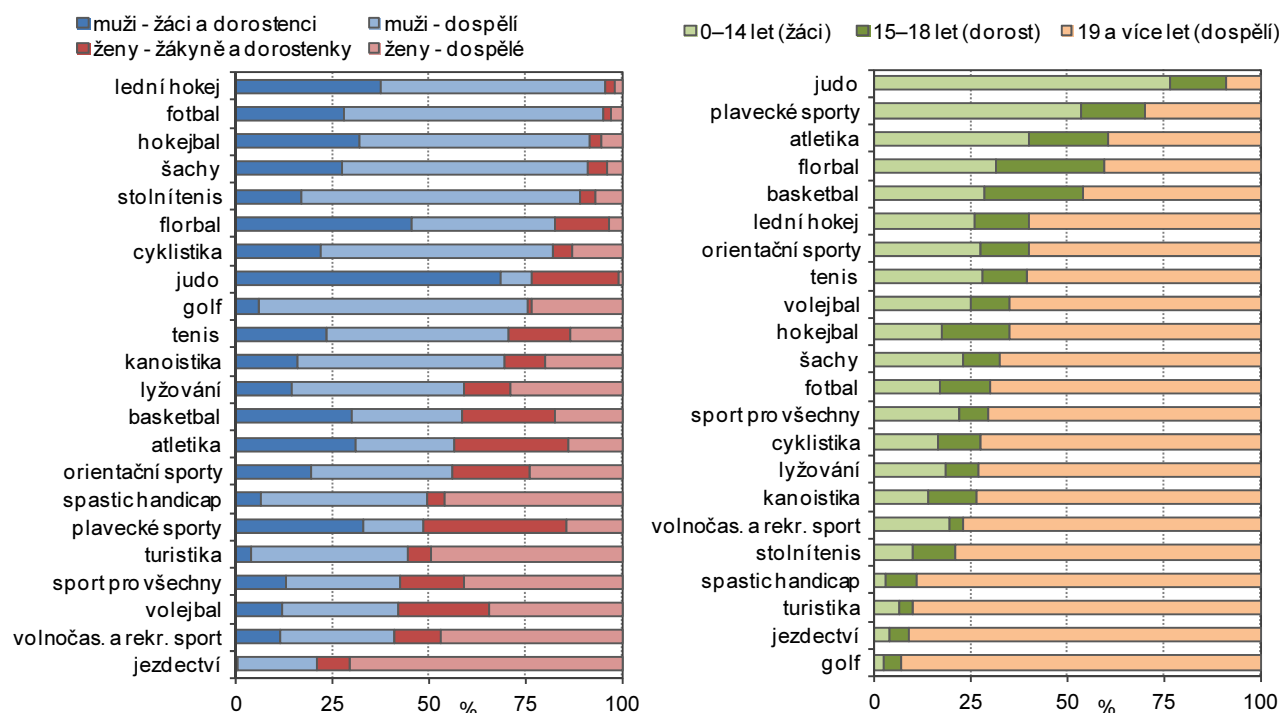
Členská základna vybraných sportovních odvětví podle pohlaví a věku k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji		z celku ženy (%)	Podíl podle věku (%)			Oddíly
	celkem	v %		0-14 let (žáci)	15-18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Česká unie sportu celkem	57 107	100,0	27,0	23,5	9,6	66,9	805
z toho sportovní odvětví:							
fotbal	16 612	29,1	4,7	17,2	12,7	70,2	175
sport pro všechny	3 894	6,8	57,6	22,1	7,3	70,5	67
tenis	2 835	5,0	29,3	27,8	11,8	60,5	40
lední hokej	2 623	4,6	4,5	25,8	14,3	59,9	29
atletika	2 381	4,2	43,7	39,9	21,0	39,2	15
lyžování	2 166	3,8	41,1	18,3	8,5	73,2	26
volejbal	2 145	3,8	57,8	24,9	10,0	65,0	40
volnočasový a rekreační sport	1 525	2,7	58,8	19,2	3,9	76,9	32
hokejbal	1 495	2,6	8,3	17,6	17,3	65,2	11
basketbal	1 465	2,6	41,6	28,5	25,5	46,1	14
plavecké sporty	1 170	2,0	51,5	53,4	16,8	29,8	11
stolní tenis	923	1,6	11,1	10,0	10,9	79,1	45
florbal	902	1,6	17,5	31,4	28,4	40,2	16

Členská základna České unie sportu podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji k 31. 12. 2016 (vybraná sportovní odvětví – s více než 400 členy; řazeno sestupně dle sledovaného jevu)

Pramen: Česká unie sportu

Na úrovni **okresních sdružení ČUS** v kraji zaznamenáváme nejširší členskou základnu v okrese Pardubice (téměř třetina krajského úhrnu), po přepočtu na tisíc obyvatel pak v okrese Ústí nad Orlicí. Jestliže ženy jsou mezi všemi členy ČUS v kraji zastoupeny 27 %, mezi mládeží do 18 let tvoří 31 % (s maximem 36 % na Pardubicku). Pardubický okres se v porovnání okresů v kraji vyznačuje nejvyšším podílem žáků do 14 let i dorostenců ve věku 15 až 18 let mezi všemi členy ČUS tohoto regionu – viz následující tabulka.

Členská základna České unie sportu podle okresních sdružení k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna		z celku ženy (%)	Podíl podle věku (%)			TJ/SK ¹⁾
	celkem	na 1 000 obyvatel		0–14 let (žáci)	15–18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Pardubický kraj	57 107	110,4	27,0	23,5	9,6	66,9	431
v tom okresy:							
Chrudim	11 581	111,3	20,2	16,9	10,0	73,1	85
Pardubice	18 417	107,8	30,4	29,7	10,7	59,6	132
Svitavy	10 896	104,6	27,2	24,5	8,5	67,0	79
Ústí nad Orlicí	16 213	117,5	27,7	20,3	8,8	70,9	135

¹⁾ počet tělovýchovných jednot či sportovních klubů; sportovci mohou být členy ve více sportovních svazech (klubech)

Problematice sportu je věnována pozornost i v závěrečné části této publikace v kapitole Dokumenty zaměřené na péči o mladou generaci.

Aktivity podle Miniscítání

Miniscítání (www.miniscitani.cz) je projekt Českého statistického úřadu pro žáky základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií, jehož hlavním cílem je rozšířit povědomí žáků o tom, co je statistika, naučit je práci se statistickými dotazníky i se získanými údaji – tedy zvyšovat statistickou gramotnost dětí a mládeže. V roce 2015 se konal již 3. ročník tohoto projektu. Nejvíce žáků se do Miniscítání 2015 zapojilo v Pardubickém, Středočeském a Moravskoslezském kraji (v každém z uvedených regionů bylo vyplněno více než 3 tisíce dotazníků). V následující části využíváme vybrané základní poznatky z výsledků Miniscítání 2015 v Pardubickém kraji. Je třeba předeslat, že se jedná o hodnocení dat získaných pouze ze vzorku populace dětí a mládeže (těch, kteří vyplnili dotazník Miniscítání). Zjištěné výsledky tedy nelze v žádném případě zevšeobecnovat na celou populaci v daném věku a je třeba je vnímat pouze jako zajímavost.

Děti a mládež navštěvující kroužky podle kraje

V mezikrajském srovnání se podíl žáků **navštěvujících kroužky** pohyboval od 83 % v Hlavním městě Praze po 70 % v Ústeckém kraji, Pardubický kraj se s 78 % řadil na šesté místo tohoto žebříčku. Nejmenší zájem dětí a mládeže o kroužky v rámci kraje je v okrese Svitavy. Sportovní kroužky jsou nejčastěji navštěvované na Pardubicku (uvedla zde polovina respondentů), umělecké kroužky jsou naopak nejvíce preferované na Chrudimsku a Orlickoústecku. Chlapci častěji než děvčata uváděli, že nemají žádný kroužek ani koníček. Zatímco polovina chlapců uvedla, že navštěvuje sportovně zaměřený kroužek, u děvčat byl tento podíl pouze třetinový; umělecké kroužky jsou naopak doménou děvčat (35 % oproti necelým 8 % u chlapců).

Děti a mládež hrající na hudební nástroj podle kraje

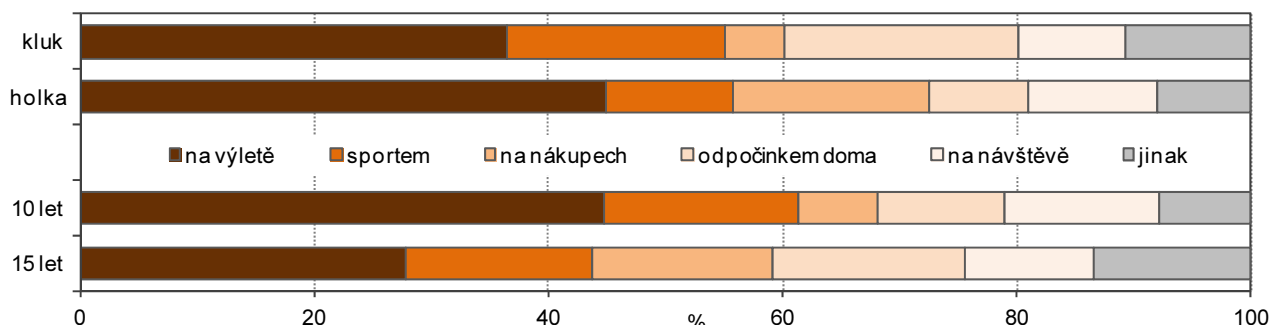

Na prvních pozicích v podílu **hrajících na hudební nástroj** stojí Kraj Vysočina a Zlínský kraj se 34 %, resp. 33 % a poslední místo s odstupem od ostatních krajů zaujímá Ústecký kraj s 23 %; Pardubický kraj se s podílem 29 % řadil podle Minisčítání 2015 na 5. místo mezikrajského žebříčku. K hudbě mají nejbližší žáci v okrese Ústí nad Orlicí, kde na hudební nástroj hraje třetina respondentů, rovněž na Chrudimsku je uvedený podíl nadprůměrný. Hru na hudební nástroj upřednostňují děvčata dvakrát častěji než chlapci.

Rodinný víkend by mladí nejraději trávili na výletě – v kraji ze 41 % (4. nejvyšší podíl mezi kraji), s 15 % následují osoby preferující sport, odpočinkem by víkend nejraději trávilo 14 % respondentů v kraji (4. nejvyšší podíl), 11 % dává přednost víkendovým nákupům a 10 % by víkend nejraději trávilo na návštěvě. Na výletě by rodinný víkend mladí nejčastěji trávili v okrese Chrudim a Svitavy, přitom sportovní aktivity o víkendu preferují oproti ostatním okresům v kraji nejvíce na Pardubicku; pardubický okres se však také vyznačuje nadprůměrným podílem těch, kteří rádi tráví víkend odpočinkem doma. Chlapci dávají oproti dívkám přednost o víkendu sportovním aktivitám, ale i odpočinku doma, děvčata častěji ráda nakupují a chodí na návštěvy. Mladší žáci by raději trávili víkend na výletě, zatímco starší žáci a studenti se oproti mladším mnohem raději věnují víkendovým nákupům či domácímu odpočinku.

Trávení rodinného víkendu účastníků Minisčítání 2015 podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji

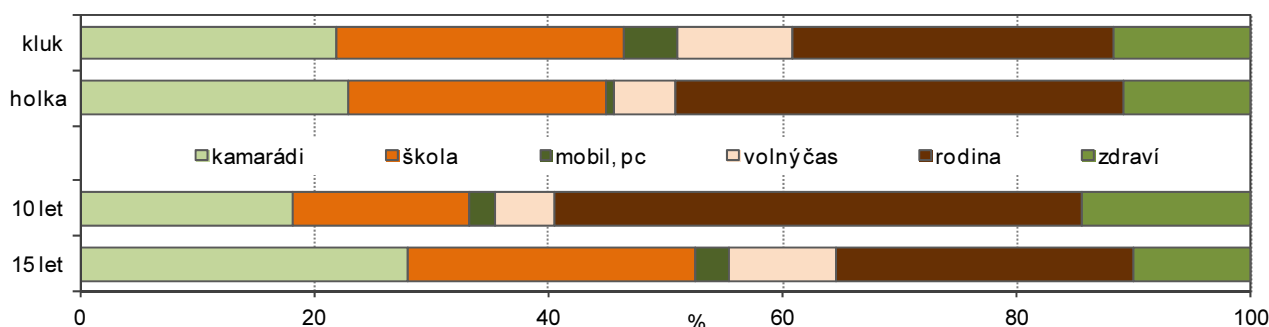
Rodinný víkend bys nejraději strávil(a)...

V návaznosti na výše uvedené informace z Výběrového šetření informačních technologií ČSÚ lze na tomto místě doplnit zjištění z Minisčítání týkající se mobilních telefonů. Před zahájením povinné školní docházky dostávají **první mobilní telefon** v mezikrajském srovnání nejčastěji děti v Ústeckém a Libereckém kraji, Pardubický kraj se s 21 % nachází zhruba uprostřed žebříčku krajů. Třetí nejvyšší zastoupení v mezikrajském srovnání měli v roce 2015 v kraji žáci, kteří dostali svůj první mobil až po 5. třídě (10 %). Pouze 3,0 % žáků v ČR a 3,8 % v Pardubickém kraji uvedlo, že mobil nevlastní; krajský podíl byl přitom druhý nejvyšší po Olomouckém kraji. Děvčata dostávají svůj první mobil v průměru dříve než chlapci, jedináčkové dostávají první mobil v průměru dříve než děti z početných rodin, u kterých je zároveň i mnohem vyšší podíl těch, co mobil nevlastní (vliv věkové struktury účastníků, finančních možností rodičů i rozdílného přístupu k mobilním technologiím).

Co je nejdůležitější pro účastníky Minisčítání 2015 podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji

Právě teď je pro tebe nejdůležitější...

Při odpovědi na otázku, „**co je právě teď pro tebe nejdůležitější**“ vybralo z nabízených možností nejvíce účastníků Minisčítání 2015 rodinu (jedna třetina), dalších 23 % dětí uvedlo školu, s téměř shodným podílem kamarády; 11 % patřilo zdraví, téměř 8 % volnému času a necelá 3 % mobilu a PC. Zatímco rodina je mezi okresy v kraji nejdůležitější pro děti na Chrudimsku, kamarádi jsou to v okrese Ústí nad Orlicí; zdraví, ale i mobil (PC) byl nejčastěji vybrán na Pardubicku. Jestliže děvčata mobil s PC na první místo zvolila jen velmi výjimečně, chlapci jej uváděli mnohem častěji, stejně jako volný čas; děvčata naopak častěji upřednostňovala rodinu. Velmi zřetelné rozdíly v pohledu na to nejdůležitější jsou patrné v závislosti na věku – pro mladší děti je velmi důležitá rodina, ale i zdraví; starší naopak mnohem častěji pokládají za nejdůležitější kamarády, školu, mobil s PC, ale i volný čas.

